

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT — JAARGANG 44 / 11 JANUARI 2024 Nr 14

Grote onduidelijkheid over vertraagde oplevering studentencolplex
**“Het gebouw is bewoonbaar”,
 toch staan 500 studenten
 op straat**

De oplevering van de Muse Einstein Campus in Randwyck, waar per 6 januari ruim vijfhonderd studenten zouden intrekken, is voor onbekende tijd vertraagd door technische problemen. Terwijl het bouwbedrijf inmiddels groen licht geeft, houden andere betrokken partijen de boot af. Onduidelijkheid alom. Studenten zijn de dupe; enkele tientallen overwegen juridische stappen. Intussen vreest de UM voor kamernood.

Het Muse Einstein complex met 506 studio's – op de plek van het voormalige postkantoor aan het Duboisdomein – zou eigenlijk afgelopen september al af zijn. Door vertragingen in de bouw werd de verwachte openingsdatum meermaals verschoven, uiteindelijk tot begin januari. Op 21 december verstuurde beheerder Nido Living echter een mail naar aanstaande bewoners met de boodschap dat zij er voorlopig toch niet kunnen intrekken. De reden: overlast door water in betonplaten. Het betekende dat meer dan vijfhonderd studenten

– alle studio's waren inmiddels verhuurd – op het laatste moment op zoek moesten naar een alternatief. Voor degenen “die dit het hardst nodig hebben”, bijvoorbeeld internationale studenten die uit hun vorige woning moesten en niet ‘even’ naar hun ouderlijk huis terug kunnen, biedt Nido sinds dit weekend tijdelijk verblijf in vakantiepark Dormio aan, laat een Nido-woordvoerder desgevraagd weten. “Daarvan maken nu 68 studenten gebruik. Daarnaast heeft een groot deel het contract kosteloos opgezegd, dat was een andere optie. Ook met de overige studenten hebben we contact gehad en iedereen lijkt een (tijdelijke) oplossing gevonden te hebben.”

De tijdelijke opvang in het vakantiepark eindigt op 2 februari. Voor daarna heeft Nido vooralsnog geen oplossing paraat voor studenten die op straat belanden. Dat terwijl studenten hoorden dat de situatie nog maanden kan duren. “Wij weten zelf ook niet waar we aan toe zijn”, aldus de woordvoerder. “We wachten op een inschatting van de aannemer,

de situatie in het gebouw zou onderzocht worden. We hopen deze maand te horen wanneer de studenten erin kunnen.” Wat bouwer Hurks betreft, zijn de woningen echter nu al klaar voor oplevering. “De studenten kunnen er morgen direct in”, laat directeur Cees van der Meijs telefonisch weten. “Het personeel van Nido werkt er zelfs al. Het is zeker niet vochtig in het pand. We hebben meerdere onderzoeken uitgevoerd en opgestuurd naar opdrachtgever ECM Development.” Die laatste is, net als beheerder Nido, een dochterbedrijf van de Nederlandse tak van de Britse investeerder Round Hill Capital. Laatstgenoemde werd afgelopen 20 december – een dag voor de mail aan bewoners van Nido – op eigen verzoek failliet verklaard door de

Lees verder op pagina 8

**“Verbale
hooligan”**

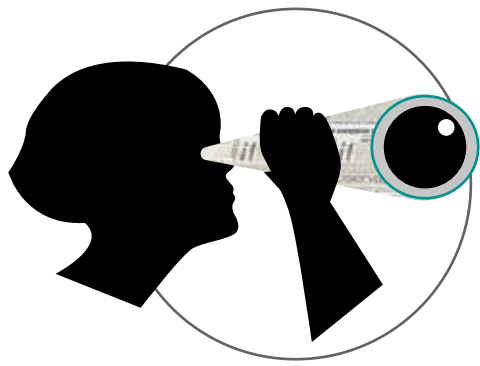
“Weet je wat pas echt bedreigend is voor de democratie? De toeslagenaffaire, met al het ingebakken racisme, veroorzaakt door nota bene onze belastingdienst. Daarbij zijn pas veel mensen buiten spel gezet. Wilders heeft in de afgelopen jaren veel geroepen, als een soort van verbale hooligan, maar je moet onderscheid maken tussen wat politici zeggen en wat ze doen.” Een interview met politiek filosoof Sjaak Koenis. P. 6-7

**Op het
fietsje**

De UM wil dat haar medewerkers vaker op de fiets springen. “We willen duurzaam vervoer stimuleren en daarvoor moeten de randvoorwaarden aantrekkelijk zijn. Sommige organisaties en bedrijven geven hun fietsers bijvoorbeeld al een vergoeding per kilometer.” P. 5

Riki Janssen

Een bivakmuts, een pet met oorkleppen, extra dikke handschoenen en een regenbroek over de gewone broek. Nee, charmant was het allerm minst op deze eerste maandag na de kerstvakantie, maar het hielp. Na vijftien fietskilometers door de eerste winterprik van 2024 kwam ik verre van verkleumd aan op de redactie.

Ik fiets bijna altijd naar het werk, gewoon omdat het (meestal, maar niet tijdens stortregen of stormwind tegen) lekker is en - mooi meegenomen - gezond. Bovendien ben ik met de auto niet heel veel sneller, gelet op files, stoplichten en drukte in de stad rond 8.20 uur.

In mijn fietstas zitten een setje kantoorkleding en een handdoek zodat ik me voor het werk kan oprispen en omkleden. Denk niet dat wij hier op de Lenculenstraat 14 een echte douche hebben. Ik moet het doen met onze wc, die zo

redactioneel

Fietsend rijk worden

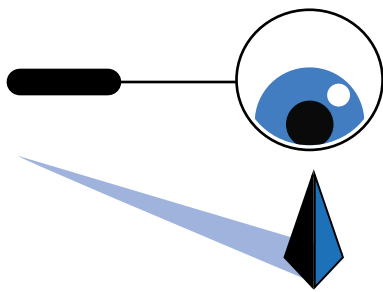
klein is dat langbenigen met de knieën tegen de afvalbak stoten. Riant is het dus niet. Maar het kan niet anders, ons keukentje (lees: een aanrecht met plek voor maximaal twee mensen) is geen optie, want dat is een 'open' keuken die uitkomt op de gang.

Waarom dit geschrijf over mijn dagelijkse woon-werk-fietsstocht? De UM denkt opnieuw - voor corona lag er al een plan maar dat werd afgeschoten - na over het mobiliteitsbeleid en wil uiteindelijk zoveel mogelijk medewerkers uit de auto en in de bus, trein of op de fiets krijgen. Dat zal niet zonder slag of stoot gaan, vermoedt de UM-werkgroep *En Route*. Daarom willen ze "de randvoorwaarden" zo aantrekkelijk mogelijk maken. Denk aan overdekte fietsstallingen, een ruimere fietsaanschafregeling, en wie weet een douche in elk pand. En dan ook graag fatsoenlijke verlichting bij de

fietsstallingen. Nu is het zo goed als donker als ik aan het einde van de middag mijn fiets uit het rek haal.

Waar de werkgroep ook over nadent: "Je kunt er voor kiezen om de fietser te belonen. Sommige organisaties en bedrijven geven hun fietsers bijvoorbeeld al een vergoeding per kilometer." Zo geeft de Hogeschool Zuyd, vertelt een betrouwbare bron, 21 cent per kilometer. Fietsers bij KPN zijn nog beter af, zij krijgen sinds deze zomer 40 cent. Wauw, dat zou betekenen dat ik fietsend rijk word met mijn 30 kilometer per dag. We zullen zien wat het wordt. Als ik mag kiezen: liever eerst een goede verlichting bij de stalling en een betere wasgelegenheid.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek. Met bijdragen van: Cleo Freriks, Dennis Vaendel, Simon Wirtz

Records aan diggelen

De Maastrichtse Biomedical Sciences-student Sanne de Kleijn heeft het afgelopen jaar goed afgesloten. Tijdens het NK Indoorroeien op 16 december - deelnemers zitten dan niet buiten in een boot, maar binnen op een roeimachine - behaalde ze een Nederlands record op de 2000 meter in de categorie Dames Gevorderd. Daarmee gingen ook alle records van haar vereniging Saurus aan diggelen. De Kleijn versloeg niet alleen de 83 andere deelnemers in haar 'veld', maar was met een tijd van 6 minuten en 56,7 seconden zelfs 2 seconden sneller dan de nummer 1 van het Dames Elite veld - de hoogste categorie binnen de competitie. "Dat is het veld waar ook de Olympiërs, als ze meedoen, starten", zegt Saurus-voorzitter Rosanne van Ballegooijen.

Indoor roeien is een ander soort wedstrijd dan normaal, vertelt Van Ballegooijen via de mail. "Het gaat puur om het individuele vermogen. In een boot op het water kan je wind mee of tegen hebben, een boot met materiële schade hebben of pech hebben met de startbaan waardoor je hogere golven hebt."

Een vakantie scoren

Het zette de Nederlandse voetbalwereld even op z'n kop eind december: amateurclub Hercules uit Utrecht versloeg het grote Ajax uit Amsterdam in het KNVB-bekertoernooi. Met veel dank aan rechtenstudent Tim Pieters die twee van de drie Utrechtse doelpunten scoorde.

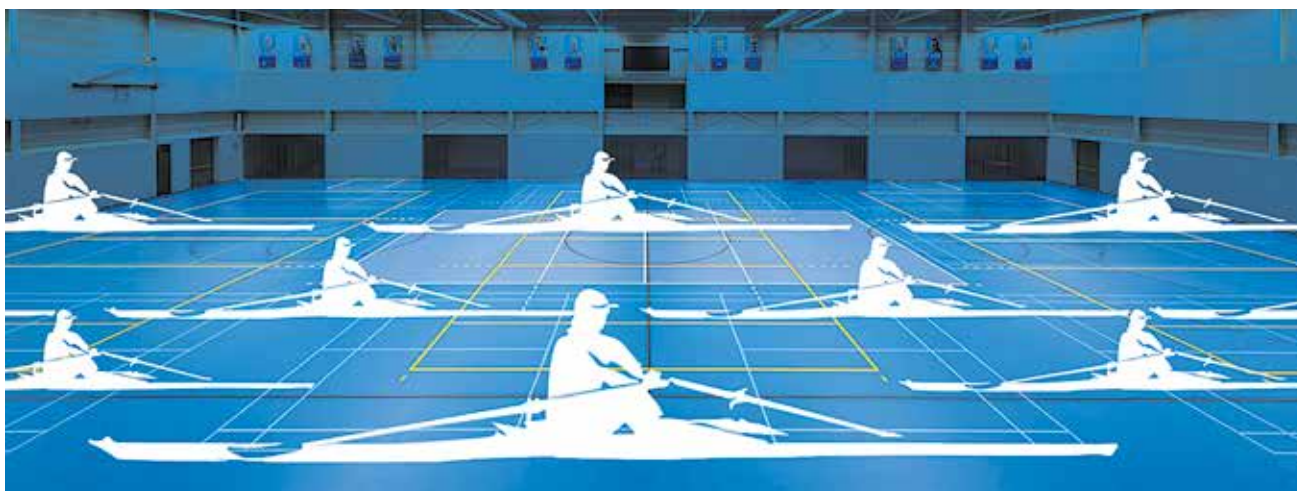
Niet alleen binnen zijn club is hij nu een held, zijn huisgenoten dragen hem ook op handen. Zij hadden bij een wedubureau 15 euro ingezet dat Hercules zou winnen en Pieters zou scoren. Vanwege de bijzonder kleine kans dat dit daadwerkelijk zou uitkomen, wonnen ze hiermee 11 duizend euro. "Ja, daar kunnen ze leuk van op vakantie gaan", lachte Pieters tegen een NOS-verslaggever. "Maar ik denk dat ik wel mee mag."

Ook het spandoek waarmee ze hem aanmoedigden hebben de huisgenoten aangepast, meldt het Utrechts universiteitsmedium *DUB*. Stond er voor de wedstrijd nog 'Pieters, die wacht lang en mist meestal', aan het einde was 'meestal' doorgestreept en vervangen door 'nooit'.

Meneer Sjef en meneer Nacho

"Wat een knapperd!", reageert een medewerker op Umployee, het intranet van de Universiteit Maastricht. Dit compliment is niet gericht aan een collega, maar aan 'meneer Sjef', een geïnteresseerd kijkende kat die volgens zijn baasje 'erg gehecht is aan zijn personeel'. De UM-werknemer blijkt het dier zó leuk te vinden dat ze een foto deelt in 'Kattenliefhebbers UM', een groep met meer dan honderd leden. Ook andere liefhebbers van viervoeters - honden - vinden elkaar op het intranet. Een bijzondere beruchte vertegenwoordiger is 'meneer Nacho', een Spaanse waterhond, waarvan de eigenaar meldt: "Zodra er iets met kaas gegeten wordt, zijn we verplicht daarvan minstens 10 procent af te dragen aan hem". Hij doet zijn naam eer aan. In november 2022 ging Umployee live. Interne mededelingen en nieuwsberichten belanden allemaal op de site. Wie een eigen 'sociale groep' wil aanmaken ("voor de fun", heet het) kan sinds een maandje zelf aan de slag. En hoewel er her en der gemor klinkt over het digitale platform - het zou allemaal te onoverzichtelijk zijn - floreert het op sociaal vlak behoorlijk. Er is inmiddels een groep 'Haken/Crochet', waar een gebruiker laatst haar persoonlijke Sinterklaasurprise presenteerde: een kussen vol kleurrijke katten. Ook amateurfotografen, tuinders, foodies, boekenwormen en frisse luchtliedhebbers ('Blökske om Randwyck') vinden elkaar. Volgens de UM zou het platform 'de digitale start van je werkdag' moeten zijn. Al is het maar om te kijken hoe het vandaag met meneer Sjef gaat.

Collegevoorzitter Letschert over declaratiegedrag bestuurders MUMC

“Dat beeld van graaiers herken ik helemaal niet”

Vlak voor kerst maakte dagblad De Limburger de kosten aan buitenlandreizen en privéchauffeurs van de top van het Maastrichtse ziekenhuis wereldkundig: 254 duizend euro in anderhalf jaar tijd; heren der werd dit exorbitant genoemd. De Universiteit Maastricht gaat wellicht fuseren met het ziekenhuis; hoe denkt UM-voorzitter Rianne Letschert hierover? “De aanval op het MUMC-bestuur vind ik te hard.”

De driekoppige raad van bestuur van het MUMC vertimmerde volgens *De Limburger* zo'n 157 duizend euro aan buitenlandreizen, vooral naar de Verenigde Staten. Verder lieten voorzitter Helen Mertens en haar collega-bestuurders Geraline Leusink en Gabriël Zwart zich in anderhalf jaar (2022 en eerste helft 2023) voor 97 duizend euro naar congressen en vergaderingen rijden door privéchauffeurs. Het declaratiegedrag deed nogal wat stof opwaaien. Bestuurders van andere Limburgse zorgorganisaties reageerden in *De Limburger* afkeurend op de uitgaven en kwalificeerden die als “exorbitant”, “erg fors” en “bizar”. De vakbonden in de zorg spraken van een “volstrekt verkeerd signaal richting onze mensen aan het bed”.

Studentchauffeur

De kwestie is pikant in het licht van de aangekondigde fusiebesprekingen tussen UM en academisch ziekenhuis. Wie in het UM-jaarverslag 2022 een blik werpt op de reiskosten

van het college van bestuur naar het buitenland, komt op nog geen 1300 euro. De tripjes binnen Nederland waren goed voor 45 duizend euro (inclusief 11.758 euro voor de leaseauto van voorzitter Rianne Letschert die met haar gezin in Brabant woont). Aan representatie werd in totaal 25 duizend euro gepend. Daarin zat een gedeeltelijke vergoeding voor de huur van een studio voor Letschert in Maastricht. Ook rector Pamela Habibović woont buiten de provincie. “Indien zij vanwege haar werkzaamheden in Maastricht moet overnachten”, krijgt zij die verblijfskosten betaald, meldt het jaarverslag. Ook maakt zij incidenteel gebruik van een “studentchauffeur voor het woon-werkverkeer”.

Tijdgeest

De vraag is of UM-collegevoorzitter Letschert, die intensief samenwerkt met Mertens, op de hoogte was van het declaratiegedrag bij het ziekenhuis en hoe zij dit kwalificeert. “We hebben het er deze week, naar aanleiding van de publicatie, met elkaar over gehad. Het is niet aan mij om te oordelen. Als er binnen de regeling over declaraties van bestuurders in de zorgsector is gehandeld, maar we als maatschappij toch vraagttekens zetten bij de uitgaven, dan moeten we het hebben over de inhoud van die regeling, of die bijvoorbeeld nog wel in de tijdgeest past. Maar de aanval op de mensen die er gebruik van maken – en dat is toch wat er nu is gebeurd bij het MUMC – vind ik te hard. Alsof ze graai-

ers zijn. Dat beeld herken ik helemaal niet. Bovendien heb ik, in het licht van de gesprekken die ik met hen heb gevoerd, een genuanceerder beeld gekregen over de aard van de declaraties.” Details daarover wil ze niet kwijt, maar ze hoopt dat die “breed kunnen worden gedeeld”. Afgelopen maandag zei Mertens al in de nieuwjaarsrede voor MUMC-medewerkers dat ze gehandeld heeft “binnen de geldende regels en afspraken”, maar dat zij en haar medebestuurders de boodschap begrijpen. “We zullen bij onze reizen en onkosten scherpere keuzes maken én ons toetsbaarder opstellen: is een reis écht nodig en hoe reizen we dan?” citeert *De Limburger*.

Den Haag

Overigens vindt Letschert niet dat er per se minder gereisd hoeft te worden; “een ‘soberdere’ declaratiecultuur vind ik in die zin niet per se beter. Je haalt ook veel kennis op tijdens ontmoetingen in het buitenland die je gebruikt voor de ontwikkeling van je eigen organisatie. Dat ik niet veel reis, is mijn bewuste keuze.” Letschert, met internationalisering in haar portefeuille (o.a. YUFE), bleef de afgelopen tijd vooral in eigen land vanwege ‘anti-internationaliseringsplannen’ in Den Haag (meer Nederlands in de bacheloropleidingen) waar ze haar “volle aandacht” aan wilde geven en haar stem wilde laten horen.

Wendy Degens

Copyleft

Je steelt geen auto. Je steelt geen tasjes. Je steelt geen film. Piraterij is een misdrijf. Deze slagzinnen roepen eerder nostalgie dan angst op. Weinigen die illegaal films downloaden, vonden de parallel tussen een digitaal bestand en een materiële auto overtuigend. Maar vandaag lijkt niet de kleine gebruiker de piraat, maar de grote bedrijven. Rond kerstmis kwam het bericht binnen dat *The New York Times* OpenAI, het bedrijf achter ChatGPT, aanklaagt. OpenAI zou miljoenen artikelen zonder toestemming gebruikt hebben om de chatbot te verbeteren. Het is niet de eerste rechtszaak tegen OpenAI rond auteursrechten. Eerder spande een reeks auteurs, waaronder Jonathan Franzen, John Grisham en George R.R. Martin, een proces aan. Maar het debat moet verder gaan dan auteursrechten. Gelukkig biedt de geschiedenis van digitale technologie meer dan nostalgie. Die geschiedenis is een lang gevecht over het recht om digitale producten van een ander te kopiëren, aan te passen of te delen. Als alternatief op copyright kwam de techniek van copyleft: licenties zoals de GNU ‘General Public’ licentie of de ‘Creative Commons’ licentie, die delen toelaten en zelfs aanmoedigen. Vanuit dit perspectief is het probleem met ChatGPT niet dat het bedrijf ‘steelt’, maar dat het niets teruggeeft. Het creatief hergebruiken van andermans ideeën is op zich geen probleem, enkel de manier waarop dat gebeurt. Wikipedia neemt ook informatie uit andere bronnen over, maar geeft ze transparant weer en hanteert een Creative Commons licentie. Wikipedia is geen poortwachter, maar een uitnodiging verder te klikken. Het probleem met OpenAI is niet het roven van het werk van een ander, maar de machtsongelijkheid. Door zijn schaal wordt ChatGPT voor snelle resultaten de makkelijkste optie, en zoekt men niet meer verder. Je ziet hetzelfde bij Google gebeuren: nog zelden stuurt de zoekmachine je naar andere websites. Je hoeft niet meer door te klikken, want uitgelichte antwoorden worden op de eigen pagina weergegeven. Zo krijgt Google alle data, terwijl de content creators in de kou blijven staan.

Massimiliano Simons,
filosoof bij de faculteit cultuur- en
maatschappijwetenschappen

Saurus stelt haar clubhuis ter beschikking voor gedupeerde omwonenden

Studentenroeivereniging vangt woonbootbewoners op

Het hoogwater in een zijarm van de Maas heeft woonboten in problemen gebracht maar het vlakbij gelegen clubhuis van studentenroeivereniging Saurus ondervond geen last. Integendeel, de accommodatie is door de gemeente gebruikt voor bewoners- en informatiebijeenkomsten.

Vorige week woensdagavond is door het hoge water een deel van een dam aan de noordkant van Maastricht weggespoeld waardoor daar gelegen woonboten gevaar liepen. Om ongelukken te voorkomen werden de bewoners geëvacueerd en ondergebracht bij familie of in hotels. Dat was net op tijd. In de nacht van woensdag op donderdag werd een geëvacueerde bewoner uit haar tijdelijke bed gebeld: haar woonboot was losgekomen en tegen de brug aan geslagen. Ook het bestuur van Saurus moest halsoverkop op komen draven. Het clubhuis, gelegen aan de Zuid-Willemsvaart, werd die nacht onmiddellijk geopend als opvangplek. Dat gebeurde “op bevel van de politie. De dag erna, donderdag, was het ontzettend druk. We zijn de hele dag open geweest”, laat voorzitter Rosanne van Ballegooijen weten. Behalve dat de bewoners er samen konden komen was er die dag ook een bijeenkomst waarbij Rijkswaterstaat, de burgemeester en hulpdiensten aanwezig waren om vragen te beantwoorden. “Hulpdiensten vertelden hoe de situatie ervoor stond en de gemeente kwam v্লাai brengen.” Ook vrijdag was er zo'n bijeenkomst. Vandaag, dinsdag 9 januari, mogen bewoners

Het bestuur van Saurus en de pont met woonbootbewoners Foto: Ellen Oosterhof

even kort terug naar huis. Met een pont worden ze naar hun woonboot gevaren om spullen op te halen, vertelt Van Ballegooijen. Saurus blijft nog even open. Elke maandag, woensdag en vrijdag van 16.00 tot 18.00 uur kunnen bewoners binnenlopen om vragen te stellen aan de

gemeente. Roeien zit er voorlopig niet in. Niet door hoogwater of stroomversnellingen, want van dat laatste is geen sprake, maar door de kou. “Daar gaan de boten kapot van.”

Lotte van de Loo

serie maatschappelijke impact

Borsten reconstrueren met vetcellen uit benen of buik

Een publicatie in *Nature* of *The Lancet* lijkt tegenwoordig minder belangrijk dan de maatschappelijke impact van de bevindingen. Wat heeft onderzoek aan de UM in de afgelopen jaren teweeggebracht? Deze week: hoe een Maastrichtse studie de weg vrijmaakte voor een nieuwe methode van borstreconstructie na kanker.

Jamilla Wederfoort en Maud Rijkx Foto: Ellen Oosterhof

Deze ellende niet nog een keer, denken sommige vrouwen, als in een borst een tumor is ontdekt en de hele borst is verwijderd. Haal dan de andere borst ook maar weg! Ook als slechts een deel van de borst verwijderd hoeft te worden, spelen sommige vrouwen na overleg met hun behandelaar op safe, zegt onderzoeker Maud Rijkx, en laten de hele borst verwijderen. “Voor zo’n preventieve borstamputatie kiezen vrouwen soms ook als ze ontdekken dat ze drager zijn van een gen dat de kans op borstkanker verhoogt.” In Nederland krijgt een op de zeven vrouwen borstkanker, jaarlijks bijna

twintigduizend, zegt Jamilla Wederfoort. Ze is in opleiding tot plastisch chirurg in het MUMC+ en heeft net als Rijkx promotieonderzoek gedaan naar borstreconstructies. Beiden maken deel uit van het Maastrichtse BREAST-trial team. “Van de twintigduizend vrouwen met borstkanker ondergaan geschat zeventien duizend een volledige borstamputatie.”

Win-win

Jarenlang waren er twee opties: een reconstructie met eigen lichaamsweefsel, zoals de zogeheten DIEP-lapmethode, of een prothese. Veel vrouwen kiezen voor de DIEP-lapmethode, waarbij weefsel in de buik wordt weggehaald. Wederfoort: “Veel vrouwen zien dat als een win-win, minder buik, en

een nieuwe borst. Voor vrouwen die hiervoor niet in aanmerking komen, omdat ze bijvoorbeeld te mager zijn, is een (siliconen) prothese een alternatief. Met als voordeel: een kleine operatie, die weinig littekens nalaat.”

De nadelen van beide behandelingen zijn echter zo groot dat sommige vrouwen er helemaal van afzien en zonder borst(en) door het leven gaan. Wederfoort: “Protheses zijn lichaamsvreemd en kunnen op langere termijn gaan scheuren of lekken, waarna nieuwe operaties nodig zijn. Een DIEP-lap is een belastende operatie van soms wel tien uur, die een groot litteken nalaat op de buik en die ook tot ernstige complicaties kan leiden.”

Nu is er een derde manier om borsten te reconstrueren, die lipofilling heet. Dat is een methode die door de BREAST-onderzoekers is geïntroduceerd in Nederland en samen met andere medische centra is getest. Hierbij draait het eveneens om lichaamseigen weefsel, waarbij vetcellen in de buik, benen of rug worden weggezogen en weer ingespoten in de borst. De voordelen zijn evident, zegt Rijkx. “Patiënten hebben nauwelijks littekens, kunnen op de dag zelf naar huis en het herstel duurt gemiddeld twee weken.” Alleen: hoe kan het dat de helft van het ingespoten vet verdwijnt? “Het lost voor een deel op, dat is niet zo vreemd. Maar de vraag is nu: hoe kan het dat de ene patiënt meer vetweefsel overhoudt dan de ander? We proberen nu te achterhalen hoe dat komt. Is dat afhankelijk van het lichaamsgewicht, ouderdom, roken?”

91 vrouwen

Lipofilling gebruikten plastisch chirurgen al voor cosmetische correcties, maar nog niet voor hele borstreconstructies. In een wetenschappelijke studie vergeleken UM-onderzoekers 91 vrouwen die lipofilling ondergingen met 80 vrouwen die een prothese kregen. De eerste groep bleek achteraf tevredener met de borsten en voelde zich ook fysiek beter. Tegelijk bleek de behandeling veilig. In lopend Maastrichts onderzoek staat *fnetuning* van de methode centraal. De nieuwe behandeling is niet onopgemerkt gebleven. De lijst met ziekenhuizen die de behandeling toepassen, wordt steeds langer, zegt Rijkx. “Dit jaar zijn er weer vijf centra bijgekomen. We zitten nu op dertien in totaal. In al deze instellingen hebben plastisch chirurgen een training gevolgd. De tips en tricks zijn noodzakelijk om de operatie technisch goed te kunnen uitvoeren.”

Verzekeraars

Sinds dit jaar wordt de behandeling vergoed door verzekeraars, al zijn daar voorwaarden aan verbonden. Wederfoort: “Patiënten mogen geen bestraling hebben gehad, omdat daardoor bloedvaten beschadigd raken en veel littekenweefsel ontstaat. Dat is geen vruchtbare voedingsbodem voor het nieuwe vetweefsel. Daarnaast mag je niet roken en niet te zwaar zijn.”

Sommige vrouwen ervaren de behandeling als zwaar, omdat ze twee weken voor en na de ingreep een vacuümpomp op de borstkast moeten dragen om het vetweefsel zo goed mogelijk te laten overleven. Hoeveel patiënten sinds dit jaar al voor een borstreconstructie met lipofilling hebben gekozen, is niet duidelijk. Wederfoort: “Om je een indruk te geven: van de zeventien duizend vrouwen die een volledige borstamputatie ondergaan, kiest een derde voor een borstreconstructie, en een deel daarvan voor lipofilling. Dus het gaat nog niet om duizenden vrouwen, maar dat kan wel gebeuren.”

Maurice Timmermans

Prachtig droomscenario: autogebruik daalt van bijna 50 naar 5 procent

Vaker op de fiets

Het fietsgebruik stimuleren, misschien zelfs belonen, in de hoop dat medewerkers voortaan hun auto laten staan. Een werkgroep is aan de slag met nieuwe mobiliteitsplannen. Want ja, uit een enquête blijkt dat het duurzamer kan aan de Universiteit Maastricht.

Het is niet voor het eerst dat er wordt nagedacht over duurzamer woon-werkverkeer. In het najaar van 2018 werden de laatste plannen – in de UM-volksmond ‘het parkeerbeleid’ – door de universiteitsraad en het Lokaal Overleg (vertegenwoordigers van de vakbonden) teruggestuurd naar de tekentafel. Ze vonden het een te gevoelige kwestie en waren bang voor commotie onder de medewerkers. Liever een plan dat op begrip kon rekenen van de achterban. Vandaar: een uitgebreide meningspeiling onder stafleden. Drie gedragswetenschappers kregen de taak om groepsgesprekken te organiseren.

Parkeerplaats

En toen kwam corona. “Alles is anders geworden. We zijn hybride gaan werken, deels thuis, deels op kantoor. Daardoor is de insteek van het mobiliteitsbeleid anders”, vertelt Cyriel Heuts, projectleider van de nieuwe werkgroep met de vrolijke Franse benaming *En Route*. “Vóór de coronapandemie was de druk op de parkeerplaatsen, met name in de binnenstad, erg groot. Autogebruikers laten betalen voor een plek, was destijds een van de opties. Wat we nu zien, is dat mensen een of twee dagen thuiswerken waardoor de parkeerplaatsen niet het grootste probleem zijn. Ja, op dinsdag en donderdag staan ze vrij vol, vooral bij de Tongersestraat en op de Minderbroedersberg, maar op andere dagen valt het reuze mee.” Overigens zijn de parkeervoorzieningen in de binnenstad vele malen beperkter dan in Randwyck: 433 versus 1586 plekken.

1-minuut-enquête

Hoe staat de UM ervoor? Die vraag wilde Heuts als eerste beantwoord hebben. “We kunnen de fiets en het openbaar vervoer wel stimuleren,

Foto: Joey Roberts

maar is dat nodig? Zijn we niet al heel goed bezig?” Het kan nog veel beter, blijkt uit een 1-minuut-enquête onder medewerkers die vorig jaar werd uitgevoerd door Zuid-Limburg Bereikbaar. Een kwart van de staf vulde die in. De auto is het meest gebruikte vervoermiddel door UM-medewerkers (bijna 50 procent), daarna de fiets (een kwart), gevolgd door het openbaar vervoer (bijna 20 procent). Ook is gevraagd naar ‘belemmeringen’: waarom reizen we niet met de trein of de bus? Met stip staat een langere reistijd bovenaan. Heuts: “We moeten niet naïef zijn. Mensen die in een dorpje wonen, op dertig kilometer van Randwyck, en een uur moeten reizen met de bus, waarbij ze ook nog eens tien minuten moeten wachten tijdens een overstap; die laten echt de auto niet staan.”

Mantelzorgers

Duurzaamheid is in dit mobiliteitsplan het belangrijkste speerpunt. “Het is een kernwaarde van de UM. Bovendien worden alle grote bedrijven verplicht om hun CO₂-uitstoot van woon-werkverkeer en zakelijke reizen te registreren. De uitstoot van passagiersauto's vormt een relatief groot percentage van de totale CO₂-uitstoot van het wegtransport.”

In de enquête-uitslag die op UMployee is gepubliceerd, staat een prachtig droomscenario.

“Alles is anders geworden. We zijn hybride gaan werken, deels thuis, deels op kantoor. Daardoor is de insteek van het mobiliteitsbeleid anders”

Daarin vermindert het autogebruik van bijna 50 naar slechts 5 procent. Het fietsgebruik stijgt van een- naar twee derde (inclusief speed pedelec en e-bike). “Dat is een ‘theoretisch potentieel’. Maar laat ik duidelijk zijn: we gaan hier niet op koersen. Het heeft ons inzicht gegeven, maar het houdt bijvoorbeeld geen rekening met persoonlijke omstandigheden, met mantelzorgers, ouders met kinderen die

naar de opvang of school moeten, werknemers die slecht ter been zijn, mensen die niet op een e-bike durven stappen, mensen die angstig zijn in het openbaar vervoer.”

Vergoeding

Als je niet oppast heeft iedereen een reden om in de auto te stappen en ligt er over een jaar nog geen plan. “Klopt. We willen duurzaam vervoer stimuleren en daarvoor moeten de randvoorwaarden aantrekkelijk zijn. Je kunt er voor kiezen om de fietser te belonen. Sommige organisaties en bedrijven geven hun fietsers bijvoorbeeld al een vergoeding per kilometer.” Maar er hoort meer bij, zegt Heuts. “Denk aan fatsoenlijke faciliteiten zoals veilige en overdekte fietsenstallingen en wellicht ook een ruimere fietsregeling.”

Strikte regels

Als het aan de werkgroep ligt, komt er een einde aan de strikte regels in vervoerskeuze. In de binnenstad moet je kiezen: óf een parkeerplek als je dagelijks minimaal 15 kilometer aflegt óf deelname aan het fietsenplan waarmee je om de drie jaar een fiets kunt aanschaffen met een bijdrage van de UM. “Maar de staf, zo blijkt uit de enquête, wil dagelijks keuzevrijheid. We bekijken nu hoe we dit het beste kunnen faciliteren.”

Acties

Wanneer merkt de medewerker iets van het nieuwe beleid? Een rapport met doorgerekende voorstellen gaat binnenkort naar een ‘stuurgroep’ met daarin onder anderen de directeurs Finance en HR. Op een later moment – ervan uitgaande dat de ideeën van *En Route* niet worden afgeschoten – krijgt de medezeggenschap ze onder ogen. “Vooruitlopend op het nieuwe beleid willen we in het voorjaar beginnen met een aantal acties om duurzaam reizen onder de aandacht te brengen. Daarover zijn we nog in gesprek met Zuid-Limburg Bereikbaar.”

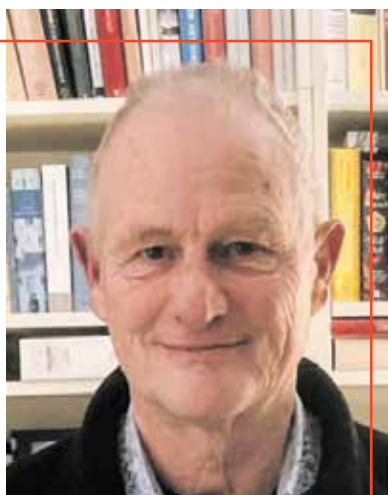
Fietszone

Eind vorig jaar presenteerde het Maastrichtse stadsbestuur een nieuw idee dat aansluit bij een duurzamer woon-werkverkeer: een fietszone in de binnenstad. Burgemeester en wethouders willen het fietsen stimuleren waarbij de auto ‘te gast’ is.

“Als de PVV nu weer aan de zijlijn belandt, wordt de boosheid alleen maar groter”

De populistenvormen geen bedreiging voor de democratie in Nederland, concludeerde Sjaak Koenis in zijn boek *De januskop van de democratie*. Het verscheen in 2016. Hoe kijkt de politiek filosoof daar nu tegenaan? Inmiddels in de PVV immers de grootste partij van Nederland geworden en zijn de onderhandelingen over een rechts kabinet in volle gang.

Tekst: Maurice Timmermans Foto: archief Sjaak Koenis en Robin Utrecht/ANP

Sjaak Koenis

Een verkiezingsavond heeft vaak iets gezelligs, vindt Sjaak Koenis, die zich op 22 november samen met zijn vrouw en zoon voor de televisie had geposteerd. “Maar dit keer, na de uitslag, was de gezelligheid in één klap verdwenen. Potverdorie, dacht ik, wat is hier aan de hand?”

Als linkse kiezer - Koenis stemde strategisch op Frans Timmermans van GroenLinks-PvdA - was de teleurstelling groot. Maar als wetenschapper noemt de politiek filosoof het “een buitengewoon boeiende ontwikkeling”. In Nederland is de rechtse stem al heel lang prominent aanwezig, zegt Koenis. “Zeker sinds Fortuyn, maar ook al in de jaren zeventig in het kabinet Wiegels-Van Agt. Toch is die rechtse stem altijd gedempt in de kabinetten waarin het politieke midden de dienst uitmaakte. Nu is die voor het eerst doorgebroken, met hulp van de VVD.” Doordat die de PVV niet langer buitensloot, zegt Koenis, begonnen veel rechtse kiezers erin te geloven. “De PVV kon daadwerkelijk een rol van betekenis spelen voor het landsbestuur.” In zijn boek *De januskop van de democratie* (2016) legde Koenis het populisme onder het vergrootglas. Is de boosheid, die zo kenmerkend is voor de populistenvormen, een bedreiging voor de democratie? Nee, betoogde Koenis toen. Wrok en boosheid zijn inherent aan het democratische stelsel, dat spanningen tussen elite en volk, tussen gelijkheid en ongelijkheid creëert en tegelijk verwerkt.

Toen je boek verscheen, was de PVV veroordeeld tot de oppositie, nu is de partij van Wilders de grootste geworden. Vind je nog steeds dat het populisme geen bedreiging vormt voor de democratie?

“Vanochtend nog las ik allerlei alarmistische krantenberichten over de teloorgang van onze democratie, maar daar geloof ik niet in. Weet je wat pas echt bedreigend is voor de democratie? De toeslagenaffaire, met al het ingebakken racisme, veroorzaakt door nota bene onze belastingdienst. Daarbij zijn pas veel mensen buiten spel gezet. Wilders heeft in de afgelopen jaren veel geroepen, als een soort van verbale hooligan, maar je moet onderscheid maken tussen wat politici zeggen en wat ze doen.”

Wilders kan nu, mocht hij premier worden, voor het eerst de daad bij het woord voegen. Hou je dan niet je hart vast?

“Nee, want hij krijgt de kans niet om de daad bij het woord te voegen. Wilders heeft nu al van alles in de koelkast gezet, uit eigen beweging en omdat vooral Omtzigt dat van hem eist. Het zou een heel ander verhaal zijn als de PVV een absolute meerderheid had behaald, zoals in Hongarije of Polen is gebeurd. Daar kon PiS de rechtstaat en de omroep aanpakken, maar dat kan Wilders hier helemaal niet. Hij moet rekening houden met zijn coalitiegenoten. Ik denk dat het goed

voor Nederland is als er een rechts kabinet komt.”

Waarom?

“Democratie is een politiek stelsel dat boosheid zichtbaar en bespreekbaar maakt. En dat is gezond. Net zoals je in een gezin niet wilt dat gevoelens van wrok of boosheid onder de oppervlakte sluimeren. Als de PVV nu weer aan de zijlijn belandt, wordt die boosheid alleen maar groter. In de jaren zeventig waren burgers ook boos, alleen richtten ze zich toen op alles wat autoriteit uitstraalde. Kerkers riepen toen dat de rechtstaat in Nederland niet *hun* rechtstaat was. Een heel andere tijdgeest, maar het ging er net zo heftig aan toe. Daar is niks mis mee.”

Populisme is niets om bang voor te zijn, zei je weleens. Toch knijpen veel Nederlanders 'm nu, helemaal als ze een moslimachtergrond hebben.

“Toch heeft Wilders de moslimhaat al van tafel geveegd. De meeste burgers zijn ook helemaal niet boos omdat er hier moslims rondlopen. Dat is flauwekul, aangegrepen na terroristische aanslagen. Wilders weet zelf ook dat hij daar in Nederland geen handen voor op elkaar krijgt, sterker, dat dit hem juist in een isolement heeft gebracht.”

Het zit wel in het DNA van de PVV, benadrukt hij vaak.

“Ik vraag me af of dat klopt. Toch

raar dat iets essentieels zo snel in de koelkast verdwijnt. Laten we wat meer vertrouwen op de instituties die we in de afgelopen eeuwen hebben opgebouwd. Discriminerende wetten of een moskeeverbod zal Wilders nooit door de Tweede Kamer krijgen.”

NRC is er niet gerust op. Volgens de krant zijn de grenzen van de democratische rechtsorde al verlegd. In het commentaar verwees de krant naar de motie die de VVD in december indiende. Daarin riep fractievoorzitter Yesilgöz de Eerste Kamer op om de spreidingswet, die asielopvang in gemeenten regelt, niet te behandelen. Staatsrechtelijk op het randje, deze oproep, maar het laat volgens NRC zien hoe Yesilgöz zich al voegt naar een nieuw politiek klimaat, waarin de PVV de toon zet.

“Als de PVV straks gaat meeregeren, zal de politieke stemming onmiskenbaar veranderen”, zegt Koenis. “De spreidingswet zal er niet komen, want dan zou kunnen blijken dat het asielvraagstuk helemaal

niet zo'n groot probleem is als we dachten. Als alle gemeenten meedoen, blijkt de opvang misschien goed te regelen. Rechtse partijen willen echter de verontwaardiging op de agenda houden. Daar kun je van alles van vinden, maar het betekent niet dat de democratie naar de knoppen gaat. Het past allemaal binnen de spelregels.” Het zou anders worden, zegt Koenis, als een rechts kabinet het vluchtelingenverdrag zou opzeggen. “Dat zou een wezenlijke aantasting zijn van in ieder geval de geest van onze grondwet.”

Verwacht je dat een mogelijk rechtse coalitie zo'n verdrag zal opzeggen?

“Ze zullen het allicht proberen. Maar waar ik me tegen verzet, is het idee dat we zogezegd afglijden richting Orban. Ook Hitler wordt erbij gesleept, want ook die is toch langs democratische weg aan de macht gekomen? Ja, dat klopt, maar vergeet niet dat we behalve democratische spelregels ook een eeuwenoude politieke traditie hebben en die verdwijnt niet zomaar.”

In ‘De januskop van de democratie’ schreef je dat de schade niet is te overzien als de populistische partijen in staat zijn om het land te mobiliseren voor een Nexit. Nu staat het in het verkiezingsprogramma van de grootste partij.

“We zouden net zo'n gek figuur slaan als de Britten nu, en we zouden wat mij betreft een verkeerde afslag hebben genomen. Maar zelfs als Nederland uit de EU zou treden, dan betekent dat nog steeds niet het einde van onze democratie.”

Wilders zal zijn verkiezingsbeloften niet makkelijk kunnen inlossen. Verwacht je dat zijn kiezers weer snel afhaken?

“Ik denk het wel. De beloften die hij in het verkiezingsprogramma doet, moskeeën verbieden, de vrijheid van onderwijs afschaffen, heeft-ie nu al voor een deel opgegeven. Ik denk dat zijn kiezers teleurgesteld raken als de PVV haar koers verder verlegt. Bedenk ook dat alle politici in Nederland zich op een mammoetschip bevinden en betrekkelijk

weinig kunnen veranderen. Voor een Nexit bijvoorbeeld moet je ontzettend veel overhoop halen, regels veranderen, consequenties voor de economie incalculeren, noem maar op. Ik zou daar niet zo bang voor zijn. Niet zo bang als voor een toeslagenaffaire, waar de rot in het systeem zit, in de manier waarop we met relatief weerloze mensen omgaan. Daar moeten we veel meer op gespist zijn.”

Is de toekomst aan de populistische partijen?

“Hier speelt een merkwaardige paradox. De klassieke populistische rol kun je eigenlijk alleen vanaf de flanken spelen. Vanuit de houding: wij zijn het volk en de elite is gek. Maar dat valt voor populistische partijen niet vol te houden als ze naar het midden opschuiven. Je ziet dan dat de toon meteen verandert. Dan moeten ze meedoen, verantwoordelijkheid nemen, vuile handen maken. En dan is het roeptoeteren vanaf de zijlijn voorbij.”

nieuws

“Supermooi”: UM-medewerkersprijs voor Kevin Fuchs

Hij had een toespraak van twintig minuten mogen houden, grapte hij, maar Kevin Fuchs hield het tijdens de uitreiking van de UM-medewerkersprijs bij een dankjewel aan zijn collega's die hem nomineerden: “Ik ben vereerd. Gelukkig nieuwjaar!” Fuchs kreeg de prijs – bloemen, een oorkonde en een dinerbon – maandag tijdens de nieuwjaarsborrel van de Universiteit Maastricht in Centre Ceramique.

Fuchs is *field study*-coördinator van de bachelor Global Studies, maar volgens zijn collega's doet die officiële titel geen recht “aan hoe essentieel zijn rol is” binnen het bachelorprogramma. In hun lovende nominatiebrief schrijven ze te hopen dat de prijs “deze exceptionele collega en docent zal laten zien dat zijn potentieel gezien en gewaardeerd wordt”. En die exceptionele collega zelf? Die houdt het er tegenover *Observant* uiterst bescheiden op dat hij zelf iemand anders genomineerd zou hebben. De complimenten van zijn collega's vindt hij “supermooi” en “het is leuk om waardering te krijgen”, maar “ik doe mijn werk niet omdat ik een prijs wil winnen. Ik heb een passie voor onderwijs en voor de studenten. Het is mooi om hen te zien groeien, dat maakt me trots”.

Overigens wordt de medewerkersprijs nor-

Kevin Fuchs in gesprek met collega's tijdens de nieuwjaarsborrel van de UM Foto: Joey Roberts

maal gesproken aan twee UM'ers uitgereikt. De tweede prijswinnaar koos er echter voor

anoniem te blijven en de prijs niet in ontvangst te nemen, zei vicevoorzitter Nick Bos

van het college van bestuur. PD

Enkele tientallen gedupeerde studenten overwegen juridische stappen

Vervolg van pagina 1

rechtbank in Amsterdam. “Heel toevallig”, noemt Van der Meijs van bouwbedrijf Hurks het, die verder ook in het duister tast. “We hebben alleen nog maar contact met ECM Development via de curator, die ook geen uitspraken over de situatie kan doen.” De Nido-woordvoerder ontkent dat het om een juridisch spel gaat. “De vertraagde oplevering komt puur door een technisch probleem. Het gebouw heeft nog geen staat van oplevering bereikt en is nog niet overgedragen aan Nido volgens de normen die wij stellen.”

Juridische stappen

Intussen zitten veel studenten zonder woning.

Het regelen van tijdelijke opvang is volgens Nido “een gebaar uit coulance”. Er zou sprake zijn van overmacht. De studenten wijzen echter op de ondertekende huurovereenkomst. Enkele tientallen overwegen juridische stappen, blijkt uit een Whatsapp-groep waarin meer dan 260 gedupeerde studenten zich hebben verzameld. Een van hen, rechtenstudent Beyza Akça, nam een advocaat in de arm die afgelopen maandag een aangetekende brief naar Nido verzond. Hierin wordt nakoming van het huurcontract geëist: het verblijf in het vakantiepark is immers tijdelijk én zonder eigen voorzieningen.

Kamernood

Met het oog op de instroom van nieuwe stu-

denten in februari vreest ook de Universiteit Maastricht voor een nijpende situatie. “Als het complex niet voor begin februari geopend wordt, gaat dat voor extra druk op de markt zorgen”, zegt Maurice Evers, hoofd Maastricht Housing. Kamernood dreigt dan, terwijl de UM geen alternatieven ziet. “Het Guesthouse zit volgeboekt, verder bezitten we als universiteit geen eigen panden. Wijzelf, en ook de gemeente, zien geen opties voor tijdelijke opvanglocaties in de stad. En een tentenkamp is in de winter praktisch onmogelijk. We willen wel verantwoordelijkheid nemen, maar zijn afhankelijk van externe partijen.”

In een vergadering van de gemeenteraad dinsdagavond riep de lokale fractie van Volt, na eerdere schriftelijke vragen, de gemeente

op om ervoor te zorgen dat de gedupeerde studenten “in geen enkele situatie het risico mogen lopen om op straat te belanden”. Daarnaast repte Volt-raadslid Mart den Heijer over een “twijfelachtige deal met een bedrijf met twijfelachtige structuur”, waarvan onduidelijk is wat ze van plan zijn met het gebouw. “Hoe zit het met de vergunningen? Kan het pand straks doorverkocht worden aan een nieuwe bv die geen studenten wil huisvesten?” Antwoorden bleven uit tijdens de vergadering: wethouder Pas (portefeuille wonen en studentenstad) was niet aanwezig.

Dennis Vaendel

colofon

Redactie Riki Janssen (hoofdredacteur),

Wendy Degens, Peter Doorakkers, Cleo

Freriks, Marion Janssens (redactie-assistent),

Lotte van de Loo, Maurice Timmermans,

Dennis Vaendel, Simon Wirtz **Telefoon**

043 3885390 **E-mail** observant@

maastrichtuniversity.nl **Website** www.

observantonline.nl **Aan dit nummer**

werkten mee Wammes Bos, Elsje Fourie,

Massimiliano Simons **Ontwerp en**

illustraties Simone Golob **Vertalingen** o.a.

B. Wall & P. Nekeman, Maud Bovelander

Druk Janssen/Pers Gennep **Abonnementen**

Observant wordt gratis verspreid op

de universiteit en diverse locaties in

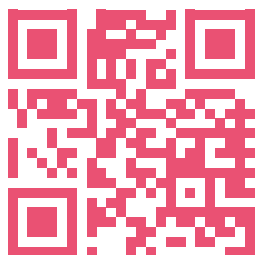
Maastricht, belangstellenden kunnen de

krant thuisgestuurd krijgen voor € 45 per

academisch jaar **Paartjes /advertenties**

Zie alle info onder het kopje ‘service’ op

onze site.

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet:

www.observantonline.nl

Need a checkup with an English-speaking gynecologist? It will be covered by your European healthinsurance.

Call 0031433210310 or visit

www.parkwegkliniek.nl

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8-10

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 325 19 78

Paartjes

Lever uw paartjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl

Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de

donderdag daarop in de krant. De redactie is niet

verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en

behoudt zich het recht voor om zonder opgave van reden

Paartjes te weigeren.